

Rapport
onderzoek succesverhalen
GFT-inzameling
In opdracht van Rijkswaterstaat
Leefomgeving

Dossiernummer: 19CC132

Tilburg, 29 november 2019

Inhoudsopgave

1. Belangrijkste conclusies	3
2. Vraagstelling en onderzoeksopzet	5
3. Resultaten	7
3.1 Gemeenten met hoogste toename in 2017	8
3.2 Gemeenten met hoogste score in 2017	10
3.3 Goed scorende gemeenten nader bekeken	12
3.4 De factor tuinafval nader bekeken	23
Contact	24

1. Belangrijkste conclusies

1. Gemeenten die het 'goed' doen met GFT-inzameling zijn vooral gemeenten waar inwoners grote tuinen hebben met veel groen. Uit analyses van het gescheiden ingezamelde GFT-afval blijkt ook dat de inhoud van de GFT-container gemiddeld voor 90 tot 95% uit tuinafval bestaat (Bron: De AfvalSpiegel). Bovendien bestaat ook in de goed scorende gemeenten het aandeel GFT in het fijn restafval, net zoals in de rest van Nederland, vooral uit GF.
2. In de meeste goed scorende gemeenten wordt de GFT-container, net zoals in de meeste Nederlandse gemeenten, om de twee weken geleegd. Er bestaat vaak wel de mogelijkheid voor gebruik van een extra GFT-container.
3. Er is geen verband tussen hoge GFT-score en wel of geen diftar, dat wil zeggen een tarief op restafval. In gemeenten die goed scoren is het aanbieden van GFT-afval wel 'gratis'.
4. Het moeilijker maken om restafval kwijt te kunnen (minder vaak inzamelen of moeten wegbrengen) heeft een beperkt positief effect op het aanbod GFT-afval.
5. In de goed scorende gemeenten is de communicatie over gescheiden inzameling niet anders of meer dan in gemeenten die het slechter doen.
6. In de goed scorende gemeenten vindt, voor zover we hebben kunnen vaststellen, geen afkeur van GFT-afval plaats.
7. Hoeveel tuinafval wordt aangeboden buiten het inzamelmiddel van GFT-afval om, dat wil zeggen op de milieustraat of ingezameld aan huis, verschilt sterk per gemeente. Het beeld is niet altijd eenduidig.

2. Vraagstelling en onderzoeksopzet

Meer en beter GFT-afval inzamelen is een doelstelling vanuit het VANG-programma. Er zit teveel GFT in het restafval en teveel restafval in het GFT-afval. In het kader van het VANG-programma wordt een aantal projecten uitgevoerd die gaan over het verbeteren van kwantiteit en kwaliteit van het GFT-afval.

Dit rapport bevat de resultaten van één van die projecten; het identificeren van succesverhalen. Vooral van belang is om vast te stellen waarom deze gemeenten het nou zo goed doen. Het onderzoek gaat over GFT-afval zoals gemeenten dat inzamelen aan huis of via verzamelvoorzieningen.

Vraagstelling

Welke gemeenten doen het 'goed' met GFT-inzameling en wat maakt dat deze gemeenten goed scoren?

Onderzoeksopzet

Per CBS stedelijkheidsklasse (5 klassen) brengen we een top 3 in beeld in een tweetal varianten:

1. best scorende gemeenten in 2017;
2. best scorende gemeenten in 2017 ten opzichte van 2014.

We baseren ons op CBS-cijfers 2014 en 2017. Het CBS bepaalt de stedelijkheidsklasse van een gemeente op basis van het aantal adressen per km². De omgevingsadressendichtheid is de gemiddelde waarde van de adressendichtheid van een gemeente. De adressendichtheid is steeds

gebaseerd op een gebied met een straal van 1 kilometer rondom een adres. Er worden vijf stedelijkheidsklassen onderscheiden. Hoe meer adressen per km², hoe meer verstedelijkt een gemeente.

Niet stedelijk	tot 500 adressen per km ²
Weinig stedelijk	500 tot 1.000 adressen per km ²
Matig stedelijk	1.000 tot 1.500 adressen per km ²
Sterk stedelijk	1.500 tot 2.500 adressen per km ²
Zeer sterk stedelijk	2.500 en meer adressen per km ²

Onderzocht is of en zo ja welke aanwijsbare verklarende factoren en variabelen er zijn voor gemeenten die goed scoren met de GFT-inzameling. Gekeken is naar de inzamelstructuur voor GFT-afval en restafval, naar het feit of de betreffende gemeente wel of geen diftar heeft, hoe de communicatie is en of een gemeente speciale instrumenten inzet. Hiertoe zijn websites en andere online informatie geraadpleegd aangevuld met gesprekken met die gemeenten.

Tenslotte hebben we bij een aantal goed scorende gemeenten ook gekeken naar de tuingrootte, de zuiverheid van het gescheiden ingezamelde GFT-afval (op basis van informatie van de verwerkers), naar wat er nog aan GFT in het fijn restafval terechtkomt en hoeveel tuinafval wordt ingezameld.

3. Resultaten

In dit hoofdstuk bespreken we de volgende resultaten:

1. Gemeenten met hoogste toename in 2017 t.o.v. 2014.
2. Gemeenten met hoogste score in 2017.
3. Goed scorende gemeenten nader bekeken.
4. De factor tuinafval nader bekeken.

3.1 Gemeenten met hoogste toename in 2017

In tabel 1 op de volgende pagina is per stedelijkheidsklasse de top 3 van gemeenten in beeld gebracht die in 2017 ten opzichte van 2014 procentueel de grootste toename hebben van gescheiden ingezameld GFT-afval. Binnen de klasse zeer sterk stedelijk realiseerde maar één gemeente een toename.

Opvallend is dat het merendeel van deze gemeenten met de hoogste procentuele toename in hun stedelijkheidsklasse in 2017 nog steeds onder het gemiddelde van de desbetreffende stedelijkheidsklasse zit. Tubbergen, Aalten, Duiven, Bunschoten en Kerkrade zijn de enige gemeenten die van ver onder het gemiddelde in 2014 naar bovengemiddeld scoren in 2017.

In al deze gemeenten is in 2017 de inzamelsystematiek voor GFT-afval en/ of restafval anders dan in 2014. 8 van de 13 gemeenten hebben zowel in 2014 als in 2017 een tarief op het aanbieden van restafval (diftar).

In de meeste gemeenten bestaat de verandering in 2017 uit een combinatie van het verlagen van de inzamelfrequentie van restafval of het vervangen van de inzameling aan huis door een systeem van wegbrengen naar een wijkcontainer (omgekeerd inzamelen) én het gratis maken van het aanbieden van GFT-afval. Voor het aanbieden van restafval blijft een tarief gelden. In 2017 hebben 10 van de 13 gemeenten een tarief op het aanbieden van restafval. Duiven en Bunschoten hadden in 2014 nog geen diftar. Bij 2 gemeenten ('s-Hertogenbosch en Rotterdam) was er in 2014 nog geen gescheiden inzameling van GFT-afval. In Purmerend is de inzamelfrequentie voor GFT-afval verhoogd.

Hoogste toename binnen stedelijkheidsklasse	toename 2017 t.o.v. 2014	hoeveelheid in kg/inw		verschil met gemiddelde klasse in kg/inw		tarief restafval		verandering 2017 t.o.v. 2014
		2014	2017	2014	2017	2014	2017	
<i>niet stedelijk</i>		129	141					
Tubbergen	75%	39	157	-90	+16	ja	ja	frequentie inzamelen restafval verlaagd
Woudrichem	48%	49	95	-80	-46	ja	ja	frequentie inzamelen restafval verlaagd, GFT gratis gemaakt
Aalburg	35%	94	144	-35	+3	ja	ja	frequentie inzamelen restafval verlaagd, GFT gratis gemaakt
<i>weinig stedelijk</i>		114	127					
Aalten	58%	66	156	-48	+29	ja	ja	omgekeerd inzamelen ingevoerd, GFT gratis gemaakt
Zoeterwoude	46%	51	94	-63	-33	ja	ja	omgekeerd inzamelen ingevoerd, GFT gratis gemaakt
Bladel	41%	41	69	-73	-58	ja	ja	frequentie inzamelen restafval verlaagd
<i>matig stedelijk</i>		94	100					
Kampen	53%	40	85	-54	-15	ja	ja	omgekeerd inzamelen ingevoerd
Duiven	51%	63	128	-31	+28	nee	ja	diftar ingevoerd, frequentie inzamelen restafval verlaagd
Bunschoten	45%	69	126	-25	+26	nee	ja	diftar ingevoerd, omgekeerd inzamelen ingevoerd
<i>sterk stedelijk</i>		70	82					
's-Hertogenbosch	98%	1	62	-69	-20	nee	nee	GFT-inzameling ingevoerd
Purmerend	69%	16	52	-54	-30	nee	nee	frequentie inzamelen restafval verlaagd, frequentie inzamelen GFT
Kerkrade	41%	59	100	-11	+18	ja	ja	GFT gratis gemaakt
<i>zeer sterk stedelijk</i>		19	27					
Rotterdam	83%	2	12	-17	-15	nee	nee	GFT-inzameling ingevoerd

Woudrichem en Aalburg zijn in 2019 samen met de gemeente Werkendam gefuseerd en vormen thans de gemeente Altena.

Tabel 1 Gemeenten met hoogste toename binnen stedelijkheidsklasse in 2017 t.o.v. 2014

3.2 Gemeenten met hoogste score in 2017

In tabel 2 is per stedelijkheidsklasse de top 3 van gemeenten in beeld gebracht die in 2017 de hoogste score gescheiden ingezameld GFT-afval hadden. Voor elke stedelijkheidsklasse geldt dat deze gemeenten ruim boven het gemiddelde van de betreffende klasse scoren. Het zijn allemaal andere gemeenten dan de gemeenten die procentueel de hoogste toename hadden in 2017 ten opzichte van 2014 (tabel 1).

- 12% van de niet stedelijke gemeenten realiseert in 2017 een inzamel-score van meer dan 200 kilogram GFT-afval per inwoner. Gemiddeld is dat in deze klasse 141 kilogram per inwoner.
- In de categorie weinig stedelijke gemeenten scoort 7% hoger dan 200 kilogram per inwoner. Gemiddeld is dat in deze klasse 127 kilogram per inwoner.

Verband tussen stedelijkheidsklasse en GFT-score

Er is een duidelijk verband tussen stedelijkheidsklasse en gescheiden ingezamelde hoeveelheid GFT-afval per inwoner. Niet stedelijke gemeenten realiseren de hoogste score. De hoeveelheid neemt af naarmate gemeenten meer verstedelijkt zijn. Zeer sterk stedelijke gemeenten scoren het laagst.

In (zeer) sterk stedelijke gemeenten hebben niet alle inwoners de mogelijkheid om GFT-afval gescheiden aan te bieden. Denk vooral aan de

hoogbouw. Ook hebben inwoners kleinere percelen en bijgevolg minder groen en tuinafval. Gescheiden ingezameld GFT-afval bestaat voor 90 tot 95% uit tuinafval (bron: De AfvalSpiegel). GF komt vooral in het fijn restafval terecht en niet in de GFT-container.

Effect inzamelwijze GFT- en restafval en tariefstelling op GFT-score

De hoogst scorende gemeenten per stedelijkheidsklasse zijn voornamelijk (10 van de 15) gemeenten zonder een bepaalde vorm van tariefdifferentiatie die het GFT-afval 1 keer per 2 weken inzamelen met een mini-container (standaard in vrijwel alle Nederlandse gemeenten). 2 gemeenten hebben een wekelijkse inzameling, 1 gemeente heeft een wekelijkse zomerinzameling en 1 gemeente heeft een duobak in gebruik.

Er is geen verband tussen hoge score en wel of geen diftar, dat wil zeggen een tarief op restafval. Ook in de 5 gemeenten die wel een tarief hebben op het aanbieden van restafval is het aanbieden van GFT-afval 'gratis'. Het zijn voor een deel gemeenten die in 2017 restafval 1 keer per 4 weken inzamelen, terwijl dit in 2014 nog 1 keer per 2 weken was. Het effect van deze wijziging van de inzamelfrequentie op het aanbod GFT-afval is beperkt. Deze gemeenten scoorden ook in 2014 een vergelijkbare hoeveelheid als in 2017.

hoogste score binnen stedelijkheidsklasse	hoeveelheid in kg/inw		verschil met gemiddelde klasse in kg/inw		toename 2017 t.o.v. 2014	systeem fijn restafval (lb) in 2017	tarief restafval	systeem GFT (lb) in 20017	tarief GFT
	2014	2017	2014	2017					
<i>niet stedelijk</i>	129	141							
Westerveld	220	236	+91	+95	+7%	mini 1x 4 wkn	nee	mini 1x 2 wkn	nvt
De Wolden	211	230	+82	+89	+8%	mini 1x 4 wkn	nee	mini 1x 2 wkn	nvt
Aa en Hunze	nb	227		+86		mini 1x 4 wkn	nee	mini 1x 2 wkn	nvt
<i>weinig stedelijk</i>	114	127							
Meerssen	222	211	+108	+84	-5%	tariefzak 1x 2 wkn	ja	min 1x 2 wkn	nee
Pekela	nb	210		+83		mini 1 x 4 wkn	nee	min 1x 2 wkn	nvt
Boekel	182	208	+68	+81	+13%	tariefzak 1x 4 wkn	ja	mini wekelijks	nee
<i>matig stedelijk</i>	94	100							
Winterswijk	96	174	+2	+74	+45%	ondergronds	ja	mini 1x 2 wkn	nee
Borne	139	163	+45	+63	+15%	mini 1x 4 wkn	nee	mini 1x 2 wkn	nvt
Oud-Beijerland	98	149	+4	+49	+34%	mini 1x 2 wkn	ja	mini 1x 2 wkn	nvt
<i>sterk stedelijk</i>	70	82							
Veldhoven	115	150	+45	+68	+23%	mini 1x 4 wkn	nee	mini wekelijks; winter 1 x 2 wkn	nvt
Apeldoorn	133	134	+63	+52	+1%	mini 1x 2 wkn	ja	mini 1x 2 wkn	nee
Etten-Leur	120	125	+50	+43	+4%	mini 1x 2 wkn	ja	mini 1x 2 wkn; zomer wekelijks	nee
<i>zeer sterk stedelijk</i>	19	27							
Hilversum	91	93	+72	+66	+2%	mini 1x 3 wkn / ondergronds	nee	mini wekelijks	nvt
Eindhoven	78	70	+59	+43	-12%	mini 1x 2 wkn	nee	mini 1x 2 wkn	nvt
Tilburg	57	67	+38	+40	+15%	duo 1x 2 wkn	nee	duo 1x 2 wkn	nvt

Tabel 2 Gemeenten met hoogste score binnen stedelijkheidsklasse in 2017

3.3 Goed scorende gemeenten nader bekeken

Als inzamelsystematiek voor restafval en GFT-afval en wel of geen tarief op restafval geen bepalende factoren voor het aanbod GFT-afval zijn, dan is de vraag welke factoren wel een rol spelen. Is het communicatie of zetten deze goed scorende gemeente andere instrumenten in dan gemeenten die minder goed of niet goed scoren? Hieronder lichten we enkele gemeenten uit die hoog scoren in hun stedelijkheidsklasse.

We kijken hierbij verder dan alleen maar naar de gescheiden ingezamelde hoeveelheid GFT-afval. Deze geeft namelijk niet een compleet beeld. Ook zoomen we in op de tuingrootte, de zuiverheid van het gescheiden ingezamelde GFT-afval, wat er nog aan GFT in het fijn restafval terechtkomt en hoeveel tuinafval wordt ingezameld.

- Wat is de adressendichtheid van de goed scorende gemeenten (lees: grootte van de percelen/ tuinen) en hoe groen zijn de tuinen. Dit zegt iets over het aanbod GFT-afval, omdat het gescheiden ingezamelde GFT-afval vooral uit tuinafval bestaat. Uit onderzoek in 2019 van Deloitte in samenwerking met Climate Adaptation Services (CAS) blijkt dat hoe groter de tuin is hoe hoger het groenpercentage
- Wat doen de goed scorende gemeenten anders aan communicatie dan andere gemeenten?

- Hoe staat het met de zuiverheid van het ingezamelde GFT-afval? Aan de verwerkers is gevraagd wat de kwaliteit is van het GFT-afval dat de gemeenten aanbieden die het hoogst scoren in 2017.
- Hoeveel GFT-afval produceert een gemiddelde inwoner en welk deel wordt hiervan gescheiden aangeboden en wat kan nog extra worden ingezameld? Op basis van sorteeranalyses wordt inzicht verkregen in het aandeel GFT in het fijn restafval. Het aandeel GFT in het fijn restafval is gekoppeld aan de gescheiden ingezamelde hoeveelheid GFT-afval. Zo kan worden berekend welk percentage van alle GFT-afval dat vrijkomt gescheiden wordt ingezameld.
- Hoeveel tuinafval wordt aangeboden buiten het inzamelmiddel van GFT-afval om, dat wil zeggen op de milieustraat of, meestal op afroep, ingezameld aan huis? Het cijfer op de milieustraat geeft niet altijd een correct beeld. Zo kan het bijvoorbeeld zijn dat er bedrijfs-groen tussen zit of hebben gemeenten een gezamenlijke milieustraat en vindt verdeling van hoeveelheden plaats op basis van aantal inwoners.

1. Gemeente Westerveld (situatie 2017)

Westerveld is een plattelandsgemeente in de provincie Drenthe en behoort tot de klasse van niet stedelijke gemeenten. Dit zijn gemeenten met maximaal 500 adressen per km². Westerveld zit met 210 adressen per km² in deze klasse aan de onderkant wat betreft adressendichtheid. GFT-afval wordt om de twee weken ingezameld met minicontainers. Een extra GFT-container behoort tegen betaling van een extra jaarlijks bedrag tot de mogelijkheden.

Zuiverheid GFT-afval

De gemeente Westerveld levert het GFT-afval rechtstreeks aan bij de verwerker Attero in Wijster. Volgens Attero heeft Westerveld geen afkeur.

Respons op de GFT-inzameling

Uit sorteeranalyses blijkt dat er gemiddeld per inwoner nog 32 kilogram GFT-afval in het fijn restafval terechtkomt. De gescheiden ingezamelde hoeveelheid is 236 kilogram per inwoner. Totaal komt er per inwoner 268 kilogram GFT-afval vrij waarvan 88% gescheiden wordt ingezameld. Dit is een hoge responscore voor een niet stedelijke gemeente (gemiddeld 66%; bron De AfvalSpiegel).

Tuinafval

In Westerveld kunnen inwoners tijdens reguliere openingstijden (2 middagen en 1 ochtend) snoeiafval tegen betaling kwijt op het afvalbrengstation. Op een aantal ochtenden in het voorjaar en najaar is het afval-

brengstation tussen 08.30 uur en 11.30 uur speciaal en uitsluitend geopend voor het gratis storten van snoeiafval (takken). Ook is er twee keer per jaar op verzoek een ophaalronde voor takken. Hiervoor betalen inwoners een bedrag per melding.

Aan tuinafval is in 2017 gemiddeld per inwoner 15 kilogram ingezameld. Deze hoeveelheid ligt beduidend lager dan het gemiddelde in niet stedelijke gemeenten (58 kilogram per inwoner).

Totaal GFT-afval en tuinafval (kg per inwoner in 2017)

Ook inclusief tuinafval zamelt Westerveld een meer dan gemiddelde hoeveelheid GFT-afval in.

	Westerveld	gemiddeld niet stedelijk
GFT-afval	236 kg	141 kg
Tuinafval	15 kg	58 kg
Totaal GFT en tuinafval	251 kg	199 kg

Opvallend

- Grote percelen met grote tuinen en bijgevolg veel tuinafval.
- Extra GFT-container mogelijk.
- Hoge respons van 88%.
- Weinig tuinafval op afvalbrengstation.

2. Gemeente De Wolden (situatie 2017)

De Wolden is een plattelandsgemeente in de provincie Drenthe en behoort tot de klasse van niet stedelijke gemeenten. Dit zijn gemeenten met maximaal 500 adressen per km². De Wolden zit met 302 adressen per km² in deze klasse in de middenmoot wat betreft adressendichtheid. Veel woningen hebben grote tuinen. Inwoners hebben 240 liter GFT-containers in gebruik. Een extra GFT-container behoort tegen betaling van een extra jaarlijks bedrag tot de mogelijkheden. In de maanden januari en februari wordt het GFT-afval om de 4 weken ingezameld; in de andere maanden om de 2 weken. In zowel voor- als najaar zijn er 3 extra inzamelrondes (jaarlijks totaal 6).

Het inzamelresultaat is al jaren op dit niveau. De communicatie is in hoofdzaak gericht op de inzamelstructuur en minder op de noodzaak van afvalscheiding. In de komende jaren gaat men meer koersen op bewustwording.

Zuiverheid GFT-afval

De gemeente De Wolden levert het GFT-afval rechtstreeks aan bij de verwerker Attero in Wijster. Volgens Attero heeft De Wolden geen afkeur.

Respons op de GFT-inzameling

Uit sorteeranalyses blijkt dat er gemiddeld per inwoner nog 28 kilogram GFT-afval in het fijn restafval terechtkomt. De gescheiden ingezamelde hoeveelheid is 230 kilogram per inwoner. Totaal komt er per inwoner 258 kilogram GFT-afval vrij waarvan 89% gescheiden wordt ingezameld. Dit

is een hoge responscore voor een niet stedelijke gemeente (gemiddeld 66%; bron De AfvalSpiegel).

Tuinafval

Tuinafval kunnen inwoners gratis kwijt op de milieustraat die drie dagen per week is geopend, namelijk op woensdagochtend- en avond, op vrijdag en op zaterdag. Grof tuinafval kunnen inwoners ook tegen betaling aan huis laten ophalen tot maximaal 2 m³.

Aan tuinafval is in 2017 gemiddeld per inwoner 35 kilogram ingezameld. Deze hoeveelheid ligt lager dan het gemiddelde in niet stedelijke gemeenten (58 kilogram per inwoner).

Totaal GFT-afval en tuinafval (kg per inwoner in 2017)

Ook inclusief tuinafval zamelt De Wolden een meer dan gemiddelde hoeveelheid GFT-afval in.

	De Wolden	gemiddeld niet stedelijk
GFT-afval	230 kg	141 kg
Tuinafval	35 kg	58 kg
Totaal GFT en tuinafval	265 kg	199 kg

Opvallend

- Grote percelen met grote tuinen en bijgevolg veel tuinafval.
- Grote GFT-container en extra inzamelronden.
- Hoge respons van 89%.
- Relatief weinig tuinafval op afvalbrengstation.

3. Gemeente Aa en Hunze (situatie 2017)

Aa en Hunze is een plattelandsgemeente in de provincie Drenthe en behoort tot de klasse van niet stedelijke gemeenten. Dit zijn gemeenten met maximaal 500 adressen per km². Aa en Hunze zit met 279 adressen per km² in deze klasse in de middenmoot wat betreft adressendichtheid. GFT-afval wordt om de twee weken ingezameld met 240 liter miniconainers. Een extra GFT-container behoort tegen betaling van een extra jaarlijks bedrag tot de mogelijkheden.

Zuiverheid GFT-afval

De gemeente Aa en Hunze levert het GFT-afval rechtstreeks aan bij de verwerker Attero in Wijster. Volgens Attero heeft Aa en Hunze geen afkeur.

Respons op de GFT-inzameling

Uit sorteeranalyses blijkt dat er gemiddeld per inwoner nog 45 kilogram GFT-afval in het fijn restafval terechtkomt. De gescheiden ingezamelde hoeveelheid is 227 kilogram per inwoner. Totaal komt er per inwoner 272 kilogram GFT-afval vrij waarvan 83% gescheiden wordt ingezameld. Dit is een hoge responscore voor een niet stedelijke gemeente (gemiddeld 66%; bron De AfvalSpiegel).

Tuinafval

In Aa en Hunze kunnen inwoners 4 middagen en 1 ochtend per week op het afvalbrengstation terecht voor het tegen betaling inleveren van tuinafval. Jaarlijks mag een huishouden maximaal 600 kilogram te betalen

afvalstromen aanbieden. Ook is er twee keer per jaar (voor- en najaar) een takkenroute.

Aan tuinafval is in 2017 gemiddeld per inwoner 64 kilogram ingezameld. Deze hoeveelheid ligt iets hoger dan het gemiddelde in niet stedelijke gemeenten (58 kilogram per inwoner).

Totaal GFT-afval en tuinafval (kg per inwoner in 2017)

Ook inclusief tuinafval zamelt Aa en Hunze een meer dan gemiddelde hoeveelheid GFT-afval in.

	Aa en Hunze	gemiddeld niet stedelijk
GFT-afval	227 kg	141 kg
Tuinafval	64 kg	58 kg
Totaal GFT en tuinafval	291 kg	199 kg

Opvallend

- Grote percelen met grote tuinen en bijgevolg veel tuinafval.
- Grote GFT-container en extra inzamelronden.
- Hoge respons van 83%.
- Gemiddelde hoeveelheid tuinafval op afvalbrengstation.

4. Gemeente Meerssen (situatie 2017)

Meerssen behoort tot de klasse van weinig stedelijke gemeenten. Veel huishoudens zijn in het bezit van een (grote) tuin. Elk huishouden dat afvalstoffenheffing betaalt en elk bedrijf dat reinigingsrecht betaalt heeft een 140 of 240 liter GFT-container ter beschikking. Standaard wordt per adres een 140 liter of 240 liter GFT container verstrekt, afhankelijk van de grootte van de tuin. Per adres worden maximaal twee GFT-containers verstrekt waarbij het niet is toegestaan twee 140 liter containers in bruikleen te hebben. Huishoudens die gebruik maken van ondergrondse inzamelvoorzieningen voor afval (bijv. bij appartementencomplexen) kunnen hun GFT-afval kwijt in ondergrondse containers. Bij de inzameling van GFT-afval mogen inwoners maximaal twee bundels tuinafval aanbieden. Maximale lengte en omtrek per bundel: 1½ meter. Maximaal gewicht: 25 kg per bundel.

Zuiverheid GFT-afval

De gemeente Meerssen levert het GFT-afval rechtstreeks aan bij de verwerker Attero in Maastricht. Volgens Attero heeft Meerssen geen afkeur.

Respons op de GFT-inzameling

Uit sorteeranalyses (2018) blijkt dat er gemiddeld per inwoner nog 29 kilogram GFT-afval in het fijn restafval terechtkomt. Dit is vrijwel allemaal GF (nog geen 0,5 kilogram is tuinafval). De gescheiden ingezamelde hoeveelheid GFT-afval is 211 kilogram per inwoner. Totaal komt er per inwo-

ner 240 kilogram GFT-afval vrij waarvan 88% gescheiden wordt ingezameld. Dit is een hoge responsscore voor een weinig stedelijke gemeente (gemiddeld 62%; bron De AfvalSpiegel).

Tuinafval

Inwoners van Meerssen kunnen gebruik maken van 4 milieuparken van de GR Geul en Maas en 7 milieuparken van Rd4. Grof tuinafval is gratis tot maximaal 2 m³ per aanbieding. Grof tuinafval dat met gewoon touw degelijk gebundeld is kunnen inwoners ook tegen betaling aan huis laten ophalen. Aan tuinafval is in 2017 gemiddeld per inwoner 37 kilogram ingezameld. Deze hoeveelheid ligt iets lager dan het gemiddelde in weinig stedelijke gemeenten (44 kilogram per inwoner).

Totaal GFT-afval en tuinafval (kg per inwoner in 2017)

Ook inclusief tuinafval zamelt Meerssen een meer dan gemiddelde hoeveelheid GFT-afval in.

	Meerssen	gemiddeld weinig stedelijk
GFT-afval	211 kg	127 kg
Tuinafval	37 kg	44 kg
Totaal GFT en tuinafval	248 kg	171 kg

Opvallend

- Grote percelen met grote tuinen en bijgevolg veel tuinafval.
- Grootte GFT-container op maat.
- Gemiddelde hoeveelheid tuinafval op milieuparken.

5. Gemeente Boekel (situatie 2017)

Boekel is een landelijke gemeente en maakt deel uit van de regio land van Cuijk en Boekel (6 gemeenten en 35 kernen). Voor de inzameling van GFT-afval hebben inwoners een 140 of 240 liter minicontainer die wekelijks worden ingezameld. Bij hoogbouwwoonings vindt de inzameling plaats met behulp van een 240 liter verzamelcontainer of een 40 liter emmer.

Zuiverheid GFT-afval

Er is via de verwerker Van Kaathoven geen informatie ontvangen over de zuiverheid van het GFT-afval uit Boekel.

Respons op de GFT-inzameling

Uit sorteeranalyses blijkt dat er gemiddeld per inwoner nog 5 kilogram GFT-afval in het fijn restafval terechtkomt. Dit is allemaal GF (0 kilogram tuinafval). De gescheiden ingezamelde hoeveelheid GFT-afval is 208 kilogram per inwoner. Totaal komt er per inwoner 213 kilogram GFT-afval vrij waarvan 98% gescheiden wordt ingezameld. Dit is een hoge responscore voor een weinig stedelijke gemeente (gemiddeld 62%; bron De AfvalSpiegel).

Tuinafval

Inwoners van Boekel kunnen 4 dagen per week een ongelimiteerde hoeveelheid grof tuinafval gratis kwijt op een regionale groenstraat en op zaterdag op een mini-milieustraat in Boekel zelf (tot maximaal 2 m³). Tegen betaling kunnen inwoners grof tuinafval ook aan huis laten ophalen.

Aan tuinafval is in 2017 gemiddeld per inwoner 75 kilogram ingezameld. Deze hoeveelheid ligt hoger dan het gemiddelde in weinig stedelijke gemeenten (44 kilogram per inwoner).

Totaal GFT-afval en tuinafval (kg per inwoner in 2017)

Ook inclusief tuinafval zamelt Boekel een meer dan gemiddelde hoeveelheid GFT-afval in.

	Boekel	gemiddeld weinig stedelijk
GFT-afval	208 kg	127 kg
Tuinafval	75 kg	44 kg
Totaal GFT en tuinafval	283 kg	171 kg

Opvallend

- Grote percelen met grote tuinen en bijgevolg veel tuinafval.
- Grootte GFT-container op maat en wekelijkse inzameling.
- Hoge respons van 96%.
- Relatief veel tuinafval op groenstraat.

6. Gemeente Borne (situatie 2017)

De gemeente Borne is een matig stedelijke gemeente. Inwoners hebben een 240 liter minicontainer voor GFT-afval die elk eens per twee weken worden geleegd. In 2017 is het afvalbeleid gewijzigd. De inzamelfrequentie van restafval is verlaagd van eens per twee naar eens per vier weken. Dit heeft gezorgd voor meer kilo's gescheiden ingezameld GFT-afval.

Op de website van Twente Milieu (inzamelaar) is uitgebreide informatie te vinden over afvalscheiding. Ook zijn er informatiefilmpjes en adviezen van afvalcoaches te vinden.

Zuiverheid GFT-afval

De ervaring van de verwerker Twence is dat de kwaliteit / vervuiling in GFT-afval de afgelopen jaren is verslechterd, maar nog steeds voldoet. Twence heeft op menselijke fouten na (voertuig bijvoorbeeld niet leeg) nauwelijks afkeur.

Respons op de GFT-inzameling

Uit sorteeranalyses blijkt dat er gemiddeld per inwoner nog 46 kilogram GFT-afval in het fijn restafval terechtkomt (inclusief zeeffractie; 30 kilogram is herbruikbaar GFT). De gescheiden ingezamelde hoeveelheid is 163 kilogram per inwoner. Totaal komt er per inwoner 209 kilogram GFT-afval vrij waarvan 80% gescheiden wordt ingezameld. Dit is een hoge responsscore voor een matig stedelijke gemeente (gemiddeld 61%; bron De AfvalSpiegel).

Tuinafval

Inwoners van Borne kunnen grof tuinafval tot maximaal 1.000 kilogram gratis kwijt op de milieustraat in Hengelo. Daarnaast wordt er twee keer per jaar een takkenroute gereden waarbij het grof tuinafval aan huis wordt opgehaald.

Wat er gemiddeld aan tuinafval in 2017 is ingezameld is niet terug te vinden in de CBS-cijfers.

Totaal GFT-afval (kg per inwoner in 2017)

Borne zamelt een meer dan gemiddelde hoeveelheid GFT-afval in.

	Borne	gemiddeld matig stedelijk
GFT-afval	163 kg	100 kg
Tuinafval	- kg	38 kg
Totaal GFT en tuinafval	163 kg	138 kg

Opvallend

- Hoge respons van 80%.
- Inzamelfrequentie restafval is verlaagd naar eens per 4 weken in 2017. Dit heeft tot een toename van 15% meer GFT-afval geleid (t.o.v. 2014).
- Uitgebreide informatie op website inzamelaar over afvalscheiding.

7. Voormalige gemeente Oud-Beijerland (situatie 2017)

De voormalige gemeente Oud-Beijerland (thans Hoeksche Waard) is een matig stedelijke gemeente met redelijk veel groen. Inwoners hebben een minicontainer voor GFT-afval en fijn restafval die elk eens per twee weken worden geleegd. Inwoners kunnen kosteloos een tweede GFT-container aanvragen. Sinds 2016 betalen inwoners naast een vastrechtbedrag voor elke keer dat de restafvalcontainer wordt geleegd. Ook is de inzamelfrequentie voor de PMD-zak verhoogd naar wekelijks. Bij hoog/stapelbouw is relatief veel maatwerk toegepast en zijn redelijk wat bovengrondse GFT-cocons (240 liter) geplaatst. De afvalinzameling vindt plaats via de RAD HW B.V. Als gevolg van de fusie van de gemeenten Binnenmaas, Oud-Beijerland, Korendijk, Strijen en Cromstrijen tot één gemeente Hoeksche Waard, is de gemeenschappelijke regeling regionale afvalstoffendienst RAD Hoeksche Waard per 1 januari 2019 omgezet tot RAD HW B.V.

Communicatie is vooral gericht op duurzaamheid en afvalscheiding. Zo zijn er bijvoorbeeld eigen scholenprojecten bij basisscholen en het voortgezet onderwijs. Ook de compostdag grijpt de regio aan om het belang van een goede kwaliteit GFT onder de aandacht te brengen.

Zuiverheid GFT-afval

Oud-Beijerland (lees: RAD HW B.V., want dat is het niveau waarop informatie beschikbaar is) levert volgens de verwerker Indaver over het algemeen behoorlijk schoon GFT-afval aan.

Respons op de GFT-inzameling

Uit sorteeranalyses op het niveau van de Hoeksche Waard blijkt dat er gemiddeld per inwoner nog 42 kilogram GFT-afval in het fijn restafval terecht komt. De gescheiden ingezamelde hoeveelheid is 149 kilogram per inwoner. Totaal komt er per inwoner 191 kilogram GFT-afval vrij waarvan 78% gescheiden wordt ingezameld. Dit is een hoge responscore voor een matig stedelijke gemeente (gemiddeld 61%; bron De AfvalSpiegel).

Tuinafval

Er wordt geen tuinafval aan huis opgehaald, maar inwoners kunnen dit wel naar de milieustraat brengen. Aan tuinafval is in 2017 gemiddeld per inwoner 20 kilogram ingezameld. Deze hoeveelheid ligt lager dan het gemiddelde in matig stedelijke gemeenten (38 kilogram per inwoner).

Totaal GFT-afval (kg per inwoner in 2017)

Oud-Beijerland zamelt een meer dan gemiddelde hoeveelheid GFT-afval in.

	Oud-Beijerland	gemiddeld matig stedelijk
GFT-afval	149 kg	100 kg
Tuinafval	20 kg	38 kg
Totaal GFT en tuinafval	169 kg	138 kg

Opvallend

- Mogelijkheid gratis extra GFT-container.
- Hoge respons van 78%.
- Invoering van diftar heeft geleid tot minder restafval en meer GFT.

8. Gemeente Veldhoven (situatie 2017)

Veldhoven is een sterk stedelijke gemeente (1.676 adressen per km²). Eind 2015 heeft de gemeente de inzamelstructuur aangepast met service op te recyclen stromen en zo min mogelijk service op niet te recyclen stromen. PMD is de gemeente wekelijks gaan inzamelen en restafval 1 keer per 4 weken. Vanaf dat moment konden inwoners ook luiers en incontinentiemateriaal kwijt bij wijkcontainers.

Ook de inzameling van GFT-afval is gewijzigd. Inwoners hebben een 140 of 240 liter GFT-container. Tegen betaling van een jaarlijks bedrag is een extra container mogelijk. De inzamelfrequentie is verhoogd van 1 keer per 2 weken naar wekelijks, met uitzondering van de 3 wintermaanden. In deze maanden blijft de inzameling 1 keer per 2 weken. Bij de wijziging van de inzamelfrequentie is nadrukkelijk gecommuniceerd dat keukenafval in de GFT-container hoort. Deze boodschap herhaalt de gemeente regelmatig, maar toch blijft een groot deel van het keukenafval in het restafval terecht komen.

Vanwege de slechte kwaliteit van het GFT-afval en de frequente afkeur is Veldhoven gestopt met GFT-inzameling in de hoogbouw. Wel is er nog een proef gedaan in een appartementencomplex voor betere scheiding van afval, maar het bleek dat dit erg arbeidsintensief is.

Zuiverheid GFT-afval

Er is via de verwerker Van Kaathoven geen informatie ontvangen over de zuiverheid van het GFT-afval uit Veldhoven.

Respons op de GFT-inzameling

Uit sorteeranalyses blijkt dat er gemiddeld per inwoner nog 43 kilogram GFT-afval in het fijn restafval terechtkomt (6,0 kilogram tuinafval en 37 kilogram GF). De gescheiden ingezamelde hoeveelheid is 150 kilogram per inwoner. Totaal komt er per inwoner 193 kilogram GFT-afval vrij waarvan 78% gescheiden wordt ingezameld. Dit is een hoge responscore voor een sterk stedelijke gemeente (gemiddeld 52%; bron De AfvalSpiegel).

Tuinafval

Tuinafval kunnen inwoners zes dagen per week tegen betaling kwijt op de milieustraat (maximaal 2 m³). Aan tuinafval is in 2017 gemiddeld per inwoner 17 kilogram ingezameld. Deze hoeveelheid ligt iets lager dan het gemiddelde in sterk stedelijke gemeenten (20 kilogram per inwoner).

Totaal GFT-afval en tuinafval (kg per inwoner in 2017)

Ook inclusief tuinafval zamelt Veldhoven een meer dan gemiddelde hoeveelheid GFT-afval in.

	Veldhoven	gemiddeld sterk stedelijk
GFT-afval	150 kg	82 kg
Tuinafval	17 kg	20 kg
Totaal GFT en tuinafval	167 kg	102 kg

Opvallend

- Mogelijkheid voor extra GFT-container.
- Wekelijkse inzameling gedurende 9 maanden.
- Hoge respons van 79%.

9. Gemeente Apeldoorn (situatie 2017)

De gemeente Apeldoorn is een sterk stedelijke gemeente met hoogbouw, maar ook een heel groot buitengebied. Hierdoor is er ondanks de sterk stedelijke status, veel laagbouwgebied met grote groene percelen. Daarnaast hanteert de gemeente sinds 2004 een tarief op het aanbieden van restafval. Het tarief op het aanbieden van GFT-afval is in 2008 afgeschaft. Vanaf dit moment is de hoeveelheid restafval verder gedaald en de hoeveelheid gescheiden ingezameld GFT-afval gestegen. De inzameling van GFT-afval in de hoogbouwcomplexen is gebaseerd op vrijwilligheid. Inwoners die hier gebruik van maken hebben een pas om de afgesloten container te kunnen openen.

Ook doet Apeldoorn mee aan de landelijke compostactie waarbij inwoners gratis compost kunnen ophalen.

Zuiverheid GFT-afval

Het GFT-afval van de gemeente Apeldoorn wordt als bulk aangeleverd bij de verwerker Attero in Wilp. Volgens Attero heeft Apeldoorn geen afkeur. Bij bulktransport is de herkomst niet meer herleidbaar.

Respons op de GFT-inzameling

Uit sorteeranalyses blijkt dat er gemiddeld per inwoner nog 42 kilogram GFT-afval in het fijn restafval terechtkomt (grotweg 14 kilogram tuinafval en 28 kilogram GF). De gescheiden ingezamelde hoeveelheid is 134 kilogram per inwoner. Totaal komt er per inwoner 176 kilogram GFT-afval

vrij waarvan 76% gescheiden wordt ingezameld. Dit is een hoge responscore voor een sterk stedelijke gemeente (gemiddeld 52%; bron De AfvalSpiegel).

Tuinafval

Huishoudens krijgen jaarlijks 400 kilogram gratis storttegoed voor grofvuil en grof tuinafval. Daarnaast is in de periode van april tot en met november iedere vrijdag een gratis avondopenstelling op het recycleplein voor snoeiafval. Op afroep kan snoeiafval ook thuis opgehaald worden. Aan tuinafval is in 2017 gemiddeld per inwoner 7 kilogram ingezameld. Deze hoeveelheid ligt beneden het gemiddelde in sterk stedelijke gemeenten (20 kilogram per inwoner).

Totaal GFT-afval en tuinafval (kg per inwoner in 2017)

Ook inclusief tuinafval zamelt Apeldoorn een meer dan gemiddelde hoeveelheid GFT-afval in.

	Apeldoorn	gemiddeld sterk stedelijk
GFT-afval	134 kg	82 kg
Tuinafval	7 kg	20 kg
Totaal GFT en tuinafval	141 kg	102 kg

Opvallend

- Hoge respons van 76%.
- Wekelijks gratis inleverronde tuinafval op recycleplein.
- Gratis legen van GFT-container.

10. Gemeente Etten-Leur (situatie 2017)

Etten-Leur is een sterk stedelijke gemeente. Voor de inzameling van GFT-afval hebben inwoners een 180 liter minicontainer in gebruik. Tegen betaling kan een extra container worden verkregen. Het GFT-afval wordt om de 2 weken ingezameld; in de zomermaanden wekelijks.

Etten-Leur heeft geen bijzondere communicatie of andere acties uitgevoerd. Wel is het zo dat de gemeente Etten-Leur naast inzameling aan huis van verschillende herbruikbare afvalstromen zoals GFT-afval, papier en PMD, aanvullend in de openbare ruimte ook voorzieningen heeft voor papier en PMD. Deze extra service in vergelijking tot andere gemeenten zou mogelijk een positief effect kunnen hebben op het scheidingsgedrag in algemene zin en dus ook voor GFT-afval.

Zuiverheid GFT-afval

De gemeente Etten-Leur levert het GFT-afval rechtstreeks aan bij de verwerker Attero in Moerdijk. Volgens Attero heeft Etten-Leur geen afkeur.

Respons op de GFT-inzameling

Uit sorteeranalyses blijkt dat er gemiddeld per inwoner nog 42 kilogram GFT-afval in het fijn restafval terechtkomt (2,5 kilogram tuinafval en 39,5 kilogram GF). De gescheiden ingezamelde hoeveelheid is 125 kilogram per inwoner. Totaal komt er per inwoner 167 kilogram GFT-afval vrij waarvan 75% gescheiden wordt ingezameld. Dit is een hoge respons-score voor een sterk stedelijke gemeente (gemiddeld 52%; bron De AfvalSpiegel).

Tuinafval

Tuinafval kunnen inwoners zes dagen per week gratis kwijt op de milieustraat. Daarnaast wordt grof tuinafval op verzoek en tegen betaling ook aan huis opgehaald.

Aan tuinafval is in 2017 gemiddeld per inwoner 46 kilogram ingezameld. Deze hoeveelheid ligt hoger dan het gemiddelde in sterk stedelijke gemeenten (20 kilogram per inwoner).

Totaal GFT-afval en tuinafval (kg per inwoner in 2017)

Ook inclusief tuinafval zamelt Etten-Leur een meer dan gemiddelde hoeveelheid GFT-afval in.

	Etten-Leur	gemiddeld sterk stedelijk
GFT-afval	125 kg	82 kg
Tuinafval	46 kg	20 kg
Totaal GFT en tuinafval	171 kg	102 kg

Opvallend

- Mogelijkheid voor extra GFT-container.
- Wekelijks zomerinzameling.
- Hoge respons van 76%.
- Relatief veel tuinafval op milieustraat.

3.4 De factor tuinafval nader bekeken

In gemeenten die weinig GFT-afval aan huis inzamelen wordt vaak een meer dan gemiddelde hoeveelheid tuinafval aangeboden op de milieustraat of anderszins ingezameld. Hoe komt het dat in deze gemeenten de verhouding GFT-afval en tuinafval heel anders is dan in de meeste andere gemeenten? Het zijn vrijwel zonder uitzondering gemeenten die een tarief hebben op het aanbieden van GFT-afval en waar het aanbieden van tuinafval gratis is. In deze gemeenten zie je dan ook een verschuiving van de 'dure' GFT-container (hoger verwerkingstarief) naar de 'goedkope' milieustraat (lager verwerkingstarief). Anderzijds in gemeenten waar veel GFT-afval gescheiden wordt ingezameld ligt het aanbod tuinafval lager.

Zo zien we bijvoorbeeld dat de gemeenten Westerveld en Hilvarenbeek even hoog scoren als we kijken naar het totale aanbod GFT-afval en tuinafval. In Westerveld wordt deze score vooral gerealiseerd door de grote hoeveelheid GFT-afval en in Hilvarenbeek juist door de grote hoeveelheid tuinafval.

Gemeente (situatie 2017)	Tarief op aanbieden GFT-afval	GFT-afval (in kg/inw)	Tuinafval (in kg/inw)	Totaal GFT-afval + tuinafval (in kg/inw)
Niet stedelijk		141	58	199
Westerveld	Nee	236	15	251
De Wolden	Nee	230	35	265
Aa en Hunze	Nee	227	64	291
Marum	Ja	50	48	98
Zuidhorn	Ja	44	105	149
Haaren	Ja	29	203	232
Weinig stedelijk		127	44	171
Meerssen	Nee	211	37	248
Pekela	Nee	210	24	234
Boekel	Nee	208	75	283
Hilvarenbeek	Ja	50	201	251
Bernheze	Ja	39	122	161

Tabel 3 GFT-afval versus tuinafval en totaal aanbod

Contact

Vragen over het rapport?
Neem gerust contact op!

Ton Daamen

Advies & Projectleiding

085 773 19 95

ton@deafvalspiegel.nl

De AfvalSpiegel

Kraaivenstraat 21-15

5048 AB Tilburg

www.deafvalspiegel.nl

